

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ МЕДИКАМЕНТОЗНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В КОНЦЕПЦІЇ ПОЛІТРАВМИ

О.П.Шматенко, Р.Л.Притула,
А.М.Соломенний, С.Г.Білогривенко

Українська військово- медична академія

Київ, Україна

Стаття присвячена огляду напрямів та методів досягнення ефективної фармакотерапії для надання невідкладної медичної допомоги та медикаментозного забезпечення при політравмі різного генезу в процесі лікування.

Ключові слова: травматична хвороба, медикаментозне забезпечення, фармакоекономічний аналіз.

Вступ

Як відомо, проявом розвитку політравми вважається травматична хвороба (ТХ). З точки зору нозологічних позицій, ТХ представляє собою складне явище патології. Тяжкість та клінічні прояви її залежать від майже непередбачуваних поєднань таких категорій, як властивості етіологічного фактора, місця, сили та тривалості процесу, екзо- та ендогенних умов, що визначають реактивність організму при впливі на нього. Розвиток синдрому взаємного обтяження, атипова симптоматика пошкоджень та складність діагностики потребує постійної оцінки тяжкості стану, а нестійка компенсація стану, велика кількість ускладнень і висока летальність вимагає проведення диференційованого лікування.

Тактика лікування, яка застосовується в спеціалізованих центрах, включає: загальний комплекс ліквідації кризового стану основних життєвих функцій організму, корекцію систем життєзабезпечення, заходи щодо відновлення анатомічних структур та функції

пошкоджених органів і сегментів у залежності від специфіки поєднання пошкоджень [1].

Сучасні уявлення про інтенсивну терапію критичних станів будь-якої етіології насамперед базуються на необхідності проведення направленої корекції гостро виникаючих у результаті агресії (травма, поранення, ішемія, крововтрата, шок тощо) метаболічних розладів та адекватного забезпечення енергопластичних потреб організму.

Розірвати ланцюг критичних патологічних станів ТХ можливо лише адекватною комплексною терапією.

Метою дослідження було розглянути основні тенденції організаційно-економічного обґрунтування оптимізації медикаментозного забезпечення постраждалих з травматичною хворобою.

Матеріали та методи дослідження

На основі системно-оглядового, бібліографічного та документального методів дослідження були проаналізовані дані літературних джерел та дані проведених наукових досліджень щодо основних підходів та принципів медикаментозного лікування травматичної хвороби.

Результати дослідження та їх обговорення

Надання медичної допомоги при сучасному травматизмі становить важливий компонент соціально-економічного процесу і стабільності держави в аспекті зміщення національної безпеки України. Держава здійснює значні кроки в створенні національних стандартів якості, гармонізації їх з вимогами міжнародних належних практик. З метою створення доступної та ефективної фармакотерапії та підвищення рівня забезпечення населення лікарськими засобами (ЛЗ) була затверджена Концепція розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011-2020 рр. [6].

Організація медикаментозного забезпечення в умовах реформування та перехідної економіки набуває принципово нових тенденцій до підвищення соціально-економічної ефективності використання обмежених економічних ресурсів системи охорони здоров'я та створює передумови впровадження обов'язкового соціального медичного страхування населення [3].

У науковій літературі процес лікування політравми описується як сукупність основних етапів: врятування життя, підтримка життя, стабілізація життєвих функцій, остаточні операції, відновлюваль-

не лікування. Кожен етап спонукає використовувати певний арсенал фармакологічних препаратів, спрямованих на здійснення адекватного знеболення, інфузійної терапії, боротьби з поліорганною недостатністю, ліквідації порушень зовнішнього дихання і гіпоксії тканин, боротьби з гіперкоагуляцією і схильності до агрегації еритроцитів, нормалізації білковоутворюючої функції печінки, контролю і боротьби з нирковою недостатністю, вторинним імунодефіцитом, вторинною бактеріальною інфекцією тощо.

У результаті проведеного дослідження сукупності використаних ЛЗ у хворих з політравмою набуває наступного вигляду за АТС-класифікацією (рис. 1).

Рис. 1. Розподіл ЛЗ медикаментозного лікування політравми за міжнародною непатентованою назвою.

З 14 груп АТС-класифікації в «перший рівень» входять ЛЗ з 11 груп, у т.ч.: Травний тракт і обмін речовин (A); Кров і система кровотворення (B); Серцево-судинна система (C); Дерматологічні препарати (D); Протимікробні препарати системної дії (J); Протипухлини препарати та імуномодулятори (L); Кістково-м'язова система (M); Нервова система (N); Дихальна система (R); Препарати для лікування захворювань органів чуття (S); Інші препарати (V), у т.ч. антидоти.

Важливу роль у вдосконаленні медикаментозного забезпечення відіграє оптимізація переліку лікарських засобів. Одним з підходів, який визначає раціональне використання ЛЗ у процесі лікування полі травми, — є визначення клінічної та економічної доцільності застосування кожного лікарського препарату. Це здійснюється за допомогою логічно побудованого алгоритму дослідження, в основі якого покладені методи фармаекономічного аналізу: «аналіз

вартості хвороби», «вартість — ефективність», «вартість — користь», «мінімізація вартості», «витрати — вигода» [4]. Отримані результати дозволяють оцінити безпечності лікарських засобів за даними доказової медицини, враховувати вартість схем фармакотерапії, визначити співвідношення між ефективністю та вартістю, виокремити показники споживання препаратів та основні схеми лікування.

Клінічні та фармаекономічні дослідження демонструють, що медикаментозне забезпечення — це фактор, який визначає тривалість та якість життя пацієнтів після отриманої травми. У результаті проведеної оптимізації системи медикаментозного забезпечення можливе ефективне вирішення проблем клінічного та економічного характеру лікування політравми, а також доцільність та ефективність відповідних стандартів медикаментозного забезпечення [3].

Одним з аспектів удосконалення лікування політравматичних пошкоджень є створення як універсальної номенклатури пошкоджень та симптомів, так і схем надання медикаментозного забезпечення цих пошкоджень відповідно до світових стандартів. Більшість авторів намагаються розробити та стандартизувати схеми надання медичної допомоги постраждалим з політравмою, але на сьогоднішній день таких законодавчо затверджених схем немає [2]. Для підвищення ефективності надання медичної допомоги використовують відповідні протоколи та алгоритми в кожному конкретному випадку травми або патологічного стану окремо. Безперечно, необхідно враховувати досвід клінічної практики фахівця, який закладає в процес лікування зміст ймовірностей призначення тієї чи іншої схеми фармакотерапії. Від правильно розрахованого та науково-зваженого рішення залежить як процес одужання, так і подальший період реабілітації й життя людини.

Слід зауважити, важливим підходом до лікування політравми є поєднання діагностичних маніпуляцій з комплексом лікувально-реанімаційних заходів.

Проведення наукового пошуку в напрямі покращання медикаментозного забезпечення політравми в творчій співпраці фахівців-хірургів та спеціалістів у галузі фармації дозволило встановити, що на процес позитивного перебігу ТХ впливають:

- ефективна та своєчасна інтенсивна терапія;
- впровадження сучасних технологій лікування та діагностики;
- врахування терапевтичної ефективності лікарських засобів за даними доказової медицини;

- проведення фармакоекономічних досліджень затратно-ефективних схем лікування;
- комплексний підхід до раціонального використання ЛЗ;
- створення базових переліків ЛЗ;
- створення та впровадження стандартів якості надання медичної допомоги в систему охорони здоров'я;
- створення передумов до впровадження формуллярних переліків у систему обов'язкового соціального медичного страхування.

Висновки

Проведений огляд літературних джерел дозволив розглянути основні тенденції організаційно-економічного обґрунтування медикаментозного забезпечення політравми.

Комплексний підхід є основою у формуванні медикаментозного забезпечення та створенні економічно обґрунтованих схем лікування визначеної патології.

Уніфікація надання медичної допомоги в рамках створення «єдиного медичного простору» вимагає впровадження в систему охорони здоров'я загальнодержавного обов'язкового медичного страхування.

Література

1. Пастернак В.Н. Ізольовані, множинні і сполучені пошкодження тазу (травматична хвороба, метаболізм, оцінка тяжкості, прогноз, лікування): Дис. ... д.мед.н. — Донецьк, 1998. — 451 с.
2. Сучасні підходи до лікування політравми на догоспітальному етапі / I.З.Яковцов, С.В.Риденко, Б.С.Федак [та ін.] // Медицина неотложных состояний. — №5 (12). — 2007. — С. 32-37.
3. Агаджанян В.В. Оптимизация использования лекарственных средств / Полиграфма. — №3. — 2007. — С. 5-7.
4. Шашкова Г.В. Основные подходы к решению проблемы рационального использования лекарственных средств // Фармация. — №5. — 1995. — С. 11-15.
5. Обґрунтування сучасних підходів та методів економічної оцінки лікування постраждалих з травматичною хворобою / В.В.Трохимчук, В.В.Шматенко, Я.Л.Заруцький [та ін.] // Проблеми військової охорони здоров'я: зб. наук. праць УВМА. — Вип. 18. — К., 2007. — С. 390-396.
6. Наказ МОЗ України від 13.09.2010 р. №769 «Про затвердження Концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011-2020 pp.». — Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/57908>.

А.П.Шматенко, Р.Л.Притула, А.М.Соломенний, С.Г.Белогривенко. Анализ основных тенденций медикаментозного обеспечения в концепции политравмы. Киев, Украина.

Ключевые слова: *травматическая болезнь, медикаментозное обеспечение, фармакоэкономический анализ.*

Статья посвящена обзору направлений и методов достижения эффективной фармакотерапии для оказания неотложной медпомощи и медикаментозного обеспечения при политравме разного генеза в процессе лечения.

*A.P.Shmatenko, R.L.Pritula, A.M.Solomennyy, S.G.Bilogrivenko.
The analysis of the basic tendencies of medicamentous maintenance
in concept of polytrauma. Kyiv, Ukraine.*

Key words: *traumatic illness, medicamentous maintenance, pharma-coeconomical analysis.*

Article is devoted the review of directions and methods of achievement of effective pharmacotherapy for rendering of urgent medical aid and medicamentous maintenance of polytrauma a miscellaneous genesis in the course of treatment.